

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Zápis o části státní bakalářské zkoušky Obhajoba bakalářské práce

Akademický rok: 2021/2022

Jméno a příjmení studenta: Tomáš Reichel
Identifikační číslo studenta: 75853537

Typ studijního programu: bakalářský
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Romistika
ID studia: 583763

Název práce: Zkušenosti Romů ve světě dominance neromské normality
Pracoviště práce: Katedra středoevropských studií (21-KSES)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Vedoucí práce: Mgr. Jan Ort
Oponent(i): Mgr. Renata Berkyová
Datum obhajoby: 06.09.2022 **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh obhajoby: Student Tomáš Reichel na úvod představil svou bakalářskou práci. Práce vychází z výzkumu realizovaného v podobě hloubkových rozhovorů se dvěma narátory (participanty). Konkrétně představuje sledování všedních žitých zkušeností dvou romských vysokoškoláků, kteří jsou v práci anonymizováni pod jmény „Zdeněk“ a „Věrka“, v normativně neromském městském prostředí napříč jejich životními etapami. U mladšího věku Reichel sledoval vliv prostředí školy, jak se projevuje v reflexech zkušeností a vzpomínání, pro starší věk a dospělost zvolil metodu diskuse společenské reality doloženou konkrétními životními zkušenostmi. Za teoreticko-metodologický rámec práce použil publikaci Frantze Fanona, Černá kůže, bílé masky, kterou však využívá jen k analýze společenských rozměrů. Vedoucí práce Mgr. Ort hodnotí práci velmi kladně a to nejen samotnou bakalářskou práci, ale i spolupráci vedoucího se studentem. Mgr. Ort vyzdvihl volbu tématu a jeho relevanci pro širší společenskou diskusi. Na rozdíl od převažujícího akademického diskursu zdůrazňujícího rasistickou praxi Neromů, Reichel obrátil pozornost na související zkušenosti a aktérství Romů samotných a předložil důsledně zpracovaný empirický materiál. Podle vedoucího práce i z formálního hlediska text splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, ba celkový studentův přístup požadavky standardně kladené na absolventy bakalářského studia přesahuje. Autor prokázal, že je schopen provést samostatný výzkum, a to včetně analýzy a zpracování dat. Autor se však někdy uchyluje až ke zbytečně komplikovanému a málo analytickému jazyku. Také by bylo dobré lépe vymezit pojem „rasismus“ a používat jej analytičtěji. Obsah a argument díla Frantze Fanona, které si Reichel vytyčil jako

svůj analytický nástroj, je v práci bohužel představen jen okrajově a limity využití tohoto díla pro kontext Romů ve středoevropském prostoru nejsou pojmenovány. Přesto práci navrhuje hodnotit výbornou. Dotazy k obhajobě jsou:

1. Jaká byla motivace pro výběr konkrétních participantů výzkumu?
2. Jaký vnímá autor hlavní přínos Fanonova díla pro analýzu představených výzkumných rozhovorů?
3. Jaká jsou další témata, která ze studentova výzkumu vyplynula a pro které už v práci nezbyl prostor?

Oponentka Mgr. Berkyová velmi kladně hodnotí metodologii participativního způsobu vedení rozhovorů s narátory, citlivý přístup autora a také autorovu reflexi vlastní pozice. Práci by však prospěl jednodušší a přímočařejší styl psaní a jednoznačnější formulace cílů výzkumu i shrnutí zjištění a zhodnocení stanovených cílů. Empirická část práce je velmi zdařilá, ale autor mohl své postřehy a dílčí závěry více rozepsat. Zároveň v práci postrádá hlubší analýzu hnutí Critical Romani Studies. Podle oponentky autor prokázal schopnost provést výzkum, zvolit patřičnou metodu a provést participativní analýzu nahrávaných rozhovorů, z nichž vyvstala témata s potenciálem dalšího rozpracování. Oponentka na autora vznáší dotaz, jak silným faktorem byla pro výzkum vyšší vzdělanostní úroveň narátorů a městského prostředí. Zároveň se ptá, jestli může autor provést srovnání s jiným výzkumem prováděným např. v romské osadě s ohledem na zjištěné skutečnosti.

Student velmi obšírně reagoval na vznesené dotazy. Vysvětlil motivaci výběru daných participantů i důležitost, jakou vnímá u anonymního městského prostředí pro zachycení, jakým způsobem se majoritní společnost vztahuje k Romům.

Student se rozhodl využít Fanona pro rozpoznávání společenských situací a uznává, že by v práci mohlo být více analyticky založených vhlédů, ale nechtěl překračovat převládající aktérskou perspektivu. V diskusi vystoupil dr. Červenka, který postrádá v práci problematizaci Critical Romani Studies. Vedoucí práce Mgr. Ort podotkl, že v dřívějších verzích práce bylo tomuto hnutí věnováno více prostoru, ale uchopení tématu studentem jde mimo rámec Critical Romani Studies a pro cíl práce to není relevantní.

Dr. Hajska se zeptala na studentův názor na dané hnutí. Tomáš Reichel se odmítl jednoznačně vyjádřit, protože rámcem jeho výzkumu byla práce Fanona a nikoli Critical Romani Studies. Mgr. Ort přesto trval na jednoznačnější odpovědi. Reichel vnímá Critical Romani Studies jako kritiku tradiční romistiky a jejích méně přijatelných metod a prezentovaných výsledků. Na konkrétním příkladu kritiky práce Fr. Štampacha ukázal možný přínos Critical Romani Studies a zejména přínosnost diskuse, kterou do akademického diskursu vnáší.

Následně se rozvinula diskuse na téma zdrojů zmiňovaných antropologických výzkumů, ve které vystoupil dr. Červenka, Mgr. Ort i student T. Reichel. Reichel obhajoval svůj výběr dané literatury pro svoje téma. Vedoucí práce velmi oceňuje zasazení práce do převažujících akademických diskusí a práci se zdroji vnímá už na úrovni magisterského studia.

Dr. Hajska se ještě dotázala na hlavní závěry práce. Student chtěl primárně zprostředkovat zkušenosti participantů, ale zřejmým výsledkem jeho výzkumu je, že rasismus není záležitostí jedinců, ale jde o společenské nastavení.

Klasifikace obhajoby:	výborně (1)	
Předseda komise:	PhDr. Jan Červenka, Ph.D.
Členové komise:	Michael Beníšek, Ph.D.
	Mgr. Markéta Hajská, Ph.D.